

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul hotărîii Guvernului cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Elaborarea proiectului hotărîrii Guvernului cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice este fundamentată de necesitatea aducerii în concordanță a legislației Republicii Moldova cu Regulamentul UE nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind un mecanism de monitorizare și de raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și de raportare, la nivel național și al Uniunii, a altor informații relevante pentru schimbările climatice, precum și în scopul facilitării punerii în aplicare a Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (în continuare CONUSC), ratificate prin Hotărîrea Parlamentului nr. 404-XIII din 16 martie 1995, a Protocolului de la Kyoto la CONUSC, ratificat prin Legea nr. 29 din 13 februarie 2003, și Acordului de la Paris, ratificat prin Legea nr. 78 din 4 mai 2017.

Proiectul Hotărîrii Guvernului are obiectivul de creare a cadrului normativ în vederea consolidării capacităților instituționale și asigurării monitorizării tuturor emisiilor antropice de gaze cu efect de seră (cu excepția celor reglementate de Protocolul de la Montreal din 1987), evaluării progresului înregistrat cu privire la îndeplinirea angajamentelor referitoare la emisiile în cauză, precum și la punerea în aplicare a cerințelor de raportare în temeiul CONUSC, Protocolului de la Kyoto la CONUSC și Acordului de la Paris.

Pentru a răspunde preocupărilor legate de amenințarea tot mai mare a schimbărilor climatice globale, care rezultă din creșterea concentrației de gaze cu efect de seră în atmosferă, și în vederea onorării angajamentelor asumate prin ratificarea CONUSC, Protocolului de la Kyoto la CONUSC și Acordului de la Paris, Republica Moldova este obligată să monitorizeze, să raporteze detaliat și să evalueze periodic emisiile naționale de gaze cu efect de seră (în continuare GES), precum și eforturile depuse pentru abordarea schimbărilor climatice.

Deciziile 17/CP.8, 1/CP.15, 1/CP.16, 2/CP.17 și 21/CP.19, adoptate în cadrul mai multor Conferințe a părților la CONUSC, au introdus cerințe noi de monitorizare și de raportare a strategiilor de reducere a emisiilor de GES și a asistenței financiare oferită țărilor în curs de dezvoltare.

Articolul 5 alineatul (1) din Protocolul de la Kyoto la CONUSC solicită Părților să stabilească și să mențină un sistem național pentru estimarea emisiilor antropogene rezultate din surse sau al reținerilor prin sechestrare a tuturor GES, nereglementate prin Protocolul de la Montreal.

În temeiul CONUSC, Părțile semnatare s-au angajat să dezvolte, să actualizeze în mod periodic, să publice și să raporteze Conferinței părților inventarele naționale de emisii antropice din surse sau din reținerea prin sechestrare a tuturor GES, utilizînd metodologiile comparabile convenite în cadrul Conferinței părților. Părțile semnatare s-au angajat, de asemenea, să raporteze periodic informații privind politicile și măsurile privind schimbările climatice, precum și efectele preconizate ale acestora asupra emisiilor de GES.

Prin prisma Protocolului de la Kyoto și a Deciziilor sus-menționate, prezenta Hotărîre a Guvernului urmează să faciliteze trecerea la o societate cu emisii reduse de carbon, prin aplicarea cerințelor de monitorizare și de raportare.

2. Descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

În condițiile perfecționării legislației Republicii Moldova în vederea armonizării acesteia cu legislația Uniunii Europene, adoptarea actului normativ prin care să se instituie un mecanism de monitorizare și de raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și de raportare, la nivel național și internațional, a altor informații relevante pentru schimbările climatice este soluția optimă pentru îndeplinirea prevederilor Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, în special cu referire la:

- art. 77, lit. g) din Capitolul 14 "Cooperarea în sectorul energetic", care prevede cooperarea părților în domeniul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră;

- art. 87, lit. l) din Capitolul 16 "Mediul înconjurător", care prevede cooperarea părților în domeniul sistemelor de monitorizare și de informare în domeniul mediului;

- art. 93, lit. a)-f) din Capitolul 17 "Politici climatice", care prevede cooperarea părților în domeniul atenuării schimbărilor climatice, adaptării la schimbările climatice, comercializarea certificatelor de emisii de dioxid de carbon, cercetarea, dezvoltarea, demonstrarea, desfășurarea și diseminarea tehnologiilor cu emisii reduse de dioxid de carbon, sigure și durabile din punct de vedere al mediului, precum și a tehnologiilor de adaptare la schimbările climatice, integrarea aspectelor legate de climă în politici sectoriale, precum și activități de sensibilizare, educare și formare;

- art. 95, lit. a)-i) din Capitolul 17 "Politici climatice", care prevede cooperarea părților în domeniul dezvoltării și punerii în aplicare a unei strategii climatice și a unui plan de acțiune pentru atenuarea pe termen lung a efectelor schimbărilor climatice și pentru adaptarea la acestea, a evaluărilor privind vulnerabilitatea și adaptarea la schimbările climatice, a unei strategii naționale de adaptare la schimbările climatice, a unei strategii de dezvoltare cu emisii reduse de dioxid de carbon, a unor măsuri pe termen lung de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, a unor măsuri destinate pregătirii pentru comercializarea certificatelor de emisii de dioxid de carbon, a unor măsuri destinate promovării transferului de tehnologie pe baza unei evaluări a nevoilor în materie de tehnologie, a unor măsuri destinate integrării considerațiilor legate de climă în politici sectoriale, precum și a unor măsuri privind substanțele care afectează stratul de ozon.

Republica Moldova își apropie treptat legislația națională la prevederile legislației Uniunii Europene. Astfel, proiectul hotărârii Guvernului transpune parțial prevederile Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind un mecanism de monitorizare și de raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și de raportare, la nivel național și al Uniunii, a altor informații relevante pentru schimbările climatice și de abrogare a Deciziei nr. 280/2004/CE.

Conținutul normelor internaționale și ale Regulamentului (UE) nr. 525/2013 coincid în mare parte. Ținând cont de acest fapt, putem afirma că procesul de armonizare a legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene în partea ce ține de implementarea unui mecanism de monitorizare și de raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră, permite perfecționarea concomitentă a legislației naționale în concordanță cu principiile CONUSC, Protocolului de la Kyoto la CONUSC și Acordului de la Paris și deciziilor relevante ale Conferențelor Părților semnatare ale Convenției.

Necesitatea stringentă de aprobare a hotărârii Guvernului reiese din prevederile Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova–Uniunea Europeană în perioada 2017–2019, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1472 din 30 decembrie 2016 și Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 301 din 24 aprilie 2014, care prevăd acțiuni prioritare pe termen scurt în domeniul adaptării și atenuării fenomenului schimbărilor climatice.

O viziune de schimbare a paradigmei de dezvoltare a Republicii Moldova pe termen lung, având la bază o evaluare a constrângerilor dezvoltării cu emisii reduse de carbon, a fost stabilită în Strategia de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în anul 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1470 din 30 decembrie 2016, obiectivul general al căreia este orientat spre reducerea necondiționată, până în anul 2030, a emisiilor totale naționale de gaze cu efect de seră nete cu nu mai puțin de 64% comparativ cu nivelul anului 1990, în susținerea efortului global

de menținere a tendinței de creștere a temperaturii medii globale, până în anul 2100, în limita de până la 2°C, iar în mod condiționat – cu 78% comparativ cu anul 1990.

Este necesar ca Republica Moldova să furnizeze informații îmbunătățite privind monitorizarea progresului în implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice. Raportarea informațiilor privind adaptarea va permite țării să facă schimb de cele mai bune practici internaționale și să-și evalueze necesitățile de finanțare a măsurilor de adaptare la schimbările climatice și nivelul de pregătire necesar pentru a aborda adaptarea la schimbările climatice la nivel național, sectorial și local, inclusiv prin atragerea finanțării externe prin intermediul mecanismelor CONUSC prevăzute pentru țările în curs de dezvoltare (Fondul Global de Mediu, Fondul pentru Adaptare, Fondul Verde pentru Climă, etc.).

În prezent, în cadrul procesului CONUSC se discută o serie de elemente tehnice referitoare la raportarea emisiilor din surse a reținerilor prin sechestrare a gazelor cu efect de seră, cum ar fi potențialele de încălzire globală, anvergura gazelor cu efect de seră raportate și orientările metodologice din partea IPCC, care urmează să fie utilizate pentru pregătirea inventarelor naționale privind gazele cu efect de seră. Revizuirea elementelor metodologice în contextul procesului CONUSC și recalculările ulterioare a seriilor cronologice de emisii de GES pot modifica nivelul și tendințele acestor emisii. Astfel, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (în continuare MADRM) va monitoriza, prin intermediul autorității competente în domeniul inventarierii emisiilor de gaze cu efect de seră, evoluțiile la nivel internațional și, dacă va fi necesar, va propune revizuirea prezentei hotărâri a Guvernului pentru a asigura coerența cu metodologiile utilizate în contextul procesului CONUSC.

MADRM susține dezvoltarea durabilă și contribuie la îmbunătățirea semnificativă și măsurabilă a mediului la nivel național și global prin furnizarea informațiilor actuale, relevante și fiabile legislatorilor, instituțiilor publice și publicului larg. Autoritatea competentă va oferi asistență MADRM la lucrările de monitorizare și raportare, în special în contextul sistemului național de inventariere și al sistemului privind prognozele, politicile și măsurile de atenuare, la evaluarea progreselor înregistrate în vederea îndeplinirii angajamentelor de reducere a emisiilor, la evaluarea impactului schimbărilor climatice, vulnerabilitățile și adaptarea la schimbările climatice, precum și la comunicarea de informații pertinente privind schimbarea climei publicului larg.

Toate cerințele referitoare la furnizarea de informații și de date în temeiul prezentei hotărâri a Guvernului fac obiectul normelor legale privind protecția datelor și confidențialitatea informației comerciale.

MADRM va urmări punerea în aplicare a cerințelor de monitorizare și de raportare în temeiul prezentei hotărâri a Guvernului, precum și evoluțiile ulterioare înregistrate în temeiul CONUSC, Protocolului de la Kyoto la CONUSC și Acordului de la Paris, în scopul asigurării coerenței.

3. Modul de încorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare

Analiza legislației naționale ne permite să evidențiem un șir de elemente care, într-o anumită măsură, sînt specifice monitorizării și raportării emisiilor de gaze cu efect de seră, însă aceste elemente aparte nu ne permit să apreciem aplicarea lor, ținînd cont de prevederile CONUSC, Protocolului de la Kyoto la CONUSC, Acordului de la Paris și deciziilor adoptate în temeiul acestora.

Actuala Lege nr. 1515 din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător, la art. 15, prevede la general obligația autorității centrale de mediu privind respectarea acordurilor interstatuale și internaționale, asigurarea monitorizării și informarea publicului despre starea mediului.

Activitatea privind colectarea și procesarea datelor, centralizarea, producerea, stocarea, diseminarea statisticii oficiale și transmiterea de date statistice organismelor internaționale este reglementată de Legea nr. 93 din 26.05.2017 cu privire la statistica oficială.

Mențiunea privind necesitatea elaborării inventarului național al emisiilor de gaze cu efect de seră este prevăzută și de Planul de acțiuni pentru crearea sistemului de statistică energetică, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.141 din 24 februarie 2014, Cap. 2.1, lit. h), respectiv Cap. 1.2, acțiunea 6.4, pachetul de lucru 8.

Obiectivele cu tangență de atenuare a emisiilor de gaze cu efect de seră, sunt stipulate în mai multe documente politice și acte normative naționale, inclusiv: Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, Strategia Energetică a Republicii Moldova pînă în anul 2030, Strategia Națională pentru gestionarea deșeurilor 2013-2027, Legea nr.142 din 2 iulie 2010 cu privire la eficiența energetică, Legea nr.10 din 26 februarie 2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și altele.

În legislația națională nu sunt reglementate relațiile în domeniul evaluării politicilor de atenuare și prognozării referitoare la emisiile antropice de la surse și la sechestrarea de către absorbanți a gazelor cu efect de seră.

Mai mult, în legislația națională nu există specificări cu privire la managementul inventarului național al emisiilor de GES, privind procedurile selectării metodelor de estimare și a factorilor de emisie necesari estimării nivelului emisiilor de GES, procedurile cu privire la procesarea, arhivarea și stocarea datelor, procedurile cu privire la procesul de raportare a inventarului național în conformitate cu prevederile internaționale.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

În scopul creării Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, proiectul hotărîrii de Guvern include următoarele:

- Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, conform Anexei nr. 1;
- Lista instituțiilor care fac parte din Sistemul național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, conform Anexei nr. 2;
- Lista gazelor cu efect de seră și potențialul lor de încălzire globală pentru 100 ani, care vor fi luate în considerație de Sistemul național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, conform Anexei nr. 3.

Punerea în aplicare a prevederilor prezentului Regulament se va realiza prin Sistemul național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, care cuprinde, ca părți integrante următoarele două sisteme: sistemul național de inventariere și sistemul național pentru politici, măsuri și prognoze.

Conținutul actului normativ propus:

Proiectul Regulamentului este constituit din 6 capitole (59 puncte), 5 tabele și stabilește:

- La Capitolul I “*Dispoziții generale*”: scopul, obiectivele, domeniul de aplicare și definiții;
- La Capitolul II “*Atribuțiile și responsabilitățile*”: obligațiile și responsabilitățile organului central de specialitate al administrației publice privind organizarea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, ale autorității competente privind asigurarea funcționării Sistemului menționat; și ale instituțiilor care fac parte din Sistemul național de monitorizare și raportare, privind răspunderea pentru acuratețea, corectitudinea și caracterul complet al informațiilor furnizate autorității competente;
- La Capitolul III “*Modul de organizare a sistemului național de monitorizare și raportare*”: modul de funcționare a Sistemului național de inventariere, realizat de către autoritatea competentă

prin colaborare directă cu autorități și instituții responsabile și sprijinul organului central de specialitate al administrației publice;

- La Capitolul IV "*Raportarea privind politicile, măsurile, și prognozele emisiilor de gaze cu efect de seră*": modalitatea de funcționare a Sistemului național pentru politici, măsuri și prognoze și, respectiv, raportarea politicilor, măsurilor și prognozelor;

- La Capitolul V "*Raportarea altor informații relevante pentru schimbările climatice*": modalitatea de raportare a informației cu privire la evaluarea vulnerabilității la schimbările climatice, impactului schimbărilor climatice și acțiunilor de adaptare, respectiv sprijinul financiar și tehnologic oferit de țările dezvoltate și suportul obținut pentru pregătirea rapoartelor bienale actualizate și comunicărilor naționale;

- La Capitolul VI "*Dispoziții tranzitorii și finale*": dispozițiile finale, prevederile privind sancționarea și respectarea Regulamentului.

Scopul prezentei hotărâri a Guvernului constă în stabilirea cadrului normativ privind instituirea și funcționarea unui mecanism de reglementare a Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice.

Scopul pe termen scurt: acoperirea lacunei normative existente privind instituirea monitorizării și raportării actuale, transparente, exacte, coerente și integrale a emisiilor antropice din surse al reținerilor prin sechestrare a gazelor cu efect de seră către CONUSC, în scopul reducerii necondiționate până în anul 2030 a emisiilor de gaze cu efect de seră cu nu mai puțin de 64% comparativ cu nivelul anului 1990, în susținerea efortului global de menținere a tendinței de creștere a temperaturii medii globale, până în anul 2100, în limita de până la 2°C, iar în mod condiționat – cu 78% comparativ cu 1990.

Scopul pe termen lung: pentru a contribui la monitorizarea transparentă și precisă a progreselor reale și preconizate înregistrate la nivel național și îndeplinirea angajamentelor pe termen lung de a limita emisiile antropice de GES, în contextul reducerilor necesare către anul 2050 cu până la 80-95% față de nivelul anului 1990.

5. Descrierea aspectelor aferente proiectului de act normativ

1) Aspectul economic:

Se conștientizează că stoparea schimbărilor climatice necesită o schimbare spre construirea unei societăți cu emisii reduse de carbon, care să ofere oportunități substanțiale și să asigure o creștere economică continuă și o dezvoltare durabilă.

Implementarea Hotărârii Guvernului va contribui la luarea unor decizii echilibrate la nivel macroeconomic, contribuind la protecția mediului și asigurarea sănătății populației, la minimizarea impactului asupra mediului a unor activități economice (precum, industria energetică, producția industrială, funcționarea transportului, arderea combustibililor fosili în sectoarele instituțional, comercial, rezidențial, agricultură, silvicultură și piscicultură, procesele industriale și utilizarea produselor, agricultură, folosința terenurilor, schimbarea categoriei de folosință a terenurilor și silvicultură, deșeuri). Nu trezește îndoieli faptul că cheltuielile pentru combaterea consecințelor negative sunt mult mai mari decât cheltuielile pentru prevenirea poluării mediului.

În acest context merită menționat că în perioada 1990-2015, dinamica emisiilor totale de GES direct, exprimate în CO₂ echivalent, a relevat în Republica Moldova o tendință de diminuare, reducându-se cu circa 67,8%: de la 43.400 milioane tone CO₂ echivalent în 1990 până la 13.953 milioane tone CO₂ echivalent în 2015.

Sectorul „Energie” reprezintă cea mai importantă sursă a emisiilor totale naționale de GES direct, ponderea acestuia a variat pe parcursul perioadei 1990-2015 între 79,6% și 68,1%. Alte surse relevante a emisiilor și sechestrărilor de GES direct au fost reprezentate de sectoarele „Folosința terenurilor, schimbarea categoriei de folosință a terenurilor și silvicultură” (ponderea

emisiilor sechestrare a constituit 13,4% din emisiile totale naționale în 1990 și 20,4% din emisiile totale naționale în 2015), „Agricultura” (12,0% în 1990 și 15,2% în 2015), „Deșeuri” (4,6% în 1990 și 11,0% în 2015), „Procese industriale și utilizarea produselor” (3,6% în 1990 și 5,7% în 2015).

În perioada 1990-2015, emisiile provenite de la sectorul „Energie” s-au redus cu circa 72,6%, cele de la sectorul „Procese industriale și utilizarea produselor” – cu circa 49,7%, de la sectorul „Agricultură” – cu 59,4%, de la sectorul „Folosința terenurilor, schimbarea categoriei de folosință a terenurilor și silvicultură” – cu 51,1%, iar cele de la sectorul „Deșeuri” – cu 22,2%.

Impactul estimat în urma aprobării hotărârii Guvernului va fi unul substanțial, întrucât va introduce prioritățile de atenuare a emisiilor de GES în sectoarele susmenționate, precum și în strategiile, planurile și programele sectoriale, de ramură și teritoriale.

2) Aspectul financiar:

Realizarea prevederilor Hotărârii Guvernului asociate cu colectarea informațiilor, datelor privind activitatea și factorilor de emisie necesari estimării emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și altor informații relevante pentru schimbările climatice, nu necesită cheltuieli suplimentare din Bugetul de Stat. Abilitățile de bază ale autorităților administrației publice vor fi executate în limitele efectivului angajaților acestor organe, stabilit de Guvernul Republicii Moldova, și în limitele alocațiilor bugetare anuale.

Concomitent, pentru atingerea scopului propus de hotărârea Guvernului este preconizată recepționarea unui sprijin financiar extern, oferit prin intermediul mecanismelor Fondului Global de Mediu. Astfel, pentru pregătirea Comunicărilor Naționale ale Părților semnatare către CONUSC, Fondul fiduciar GEF oferă țărilor în curs de dezvoltare 500 mii dolari SUA odată la 4 ani, respectiv pentru pregătirea Rapoartelor Bienale Actualizate și Rapoartelor Naționale de Inventariere, sunt oferite 352 mii dolari SUA odată la 2 ani.

3) Aspectul social și de mediu:

Aprobarea proiectului hotărârii Guvernului, va avea un efect social și de mediu benefic. Funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice va facilita promovarea politicii Republicii Moldova orientate spre asigurarea trecerii la o societate cu emisii reduse de carbon și dezvoltării durabile prin contribuirea la monitorizarea transparentă și precisă a progreselor reale și preconizate înregistrate la nivel național, va permite asigurarea sănătății populației și minimizarea impactului asupra mediului a unor activități economice. Adicional, proiectul va contribui la dezvoltarea socială a țării prin reducerea vulnerabilității asociate cu schimbarea climei.

Ministru

139

Liviu VOLCONOVICI